

Ramnäs kyrka

Ny textilförvaring

Antikvarisk rapport

Ramnäs prästgård 2:1
Ramnäs socken
Västmanland

Lisa Skanser



Ramnäs kyrka

Ny textilförvaring

Antikvarisk rapport

Ramnäs prästgård 2:1
Ramnäs socken
Västmanland

Lisa Skanser

Utgivning och distribution:
Stiftelsen Kulturmiljövård
Stora gatan 41, 722 12 Västerås
Tel: 021-80 62 80
Fax: 021-14 52 20
E-post: info@kmmmd.se

© Stiftelsen Kulturmiljövård 2013

Omslagsfoto: Ny textilförvaring. KM12063 Ramnäs ka_20130516_0016

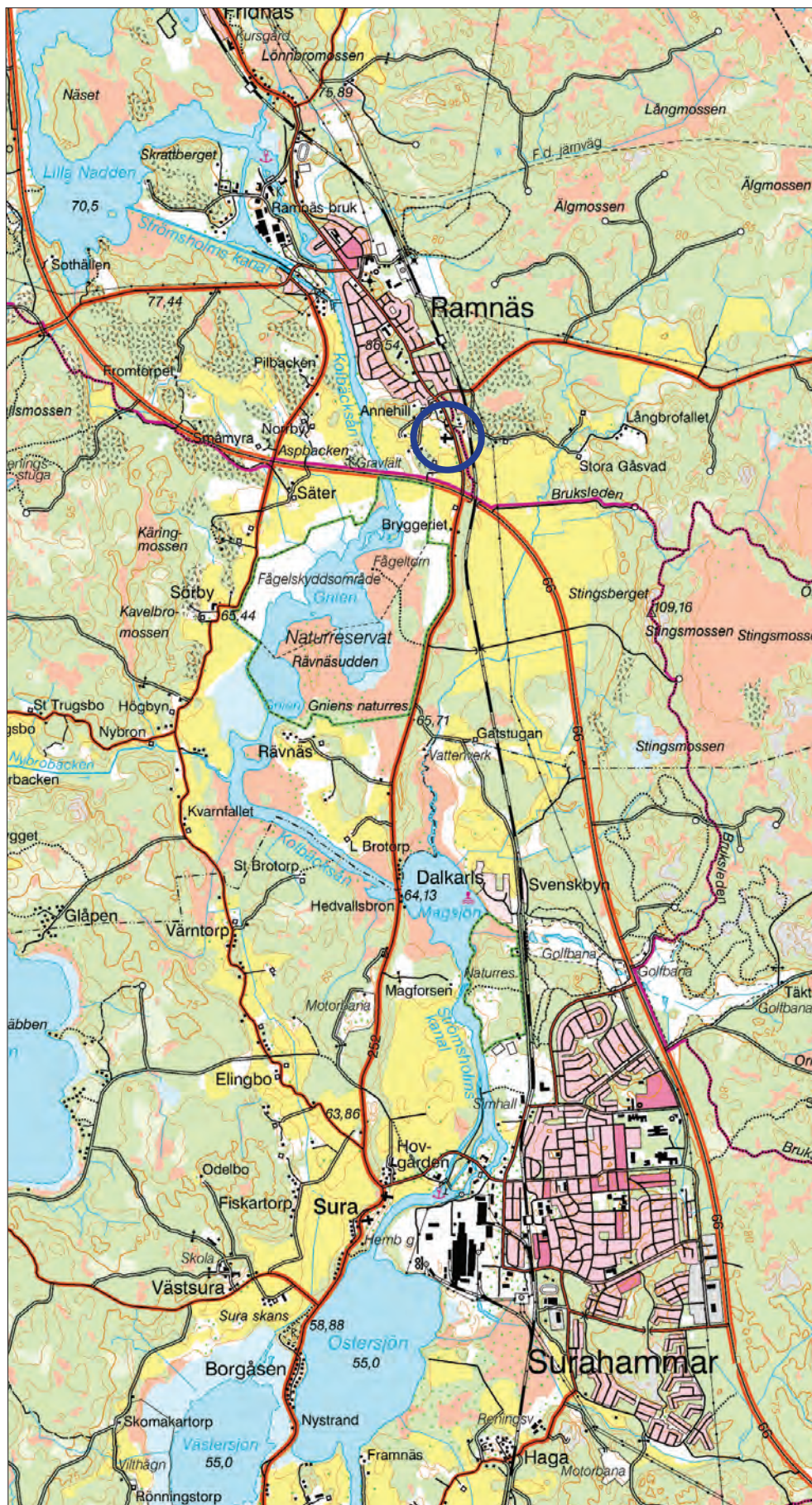
Kartor ur allmänt kartmaterial © Lantmäteriet. Ärende nr MS2012/02954.

ISBN: 978-91-7453-263-0

Tryck: Stiftelsen Kulturmiljövård, Västerås 2013.

Innehåll

Inledning.....	5
Bakgrund.....	5
Byggnadshistorik i urval	5
Genomförande	6
Referenser.....	10
Litteratur	10



Figur 1. Kyrkans läge, markerat med en ring på gröna kartan. Skala 1:50 000

Inledning

Under 2012 och 2013 har nya textilförvaringsmöbler tillverkats och kommit på plats i Ramnäs kyrka. Tillstånd gavs av Länsstyrelsen 2012-09-25, dnr 433–2870–12. Stiftelsen Kulturmiljövård har medverkat som antikvarier på uppdrag av Ramnäs församling.

Bakgrund

Textilförvaringen i Ramnäs kyrka var undermålig och i behov av förnyelse med nya skåp dels för mässhakar, dels för mindre textilier. Tanken med den nya textilförvaringen var att skapa bättre liggande förvaring samt samla textilierna på ett för verksamheten bättre sätt. Klimatmätningar har utförts och textilierna i kyrkan har kontrollmätts av textilkonsulent Berit Lundqvist på Västerås stift.

Kyrkans textilier förvarades i sakristian i skåp som troligen tillkom i samband med renoveringen 1975, se nedan under *Byggnadshistorik i urval*. Skåpet för liggande förvaring utgjordes av ett litet omålat träskåp i standardutförande. Därtill finns två bemålade skåp som byggts specifikt för ändamålet.

Byggnadshistorik i urval

Ramnäs kyrka är troligen uppförd under 1400-talets första hälft men finns omnämnd i skriftliga källor först från 1460-talet. Den ursprungliga kyrkan var uppförd i natursten och försedd med ett brant sluttande spåntak. På 1650-talet byggdes kyrkan ut med ett vapenhus i väster. Över vapenhuset slogs ett kryssvalv av tegel och långhuset fick även ett trätunnvalv vilket bemålades med bibliska motiv. 1684 beslutades på en sockenstämma om att kyrkan åter skulle byggas ut. Efter utbyggnaden stod kyrkan i skuld till såväl kronan som till brukspatron Eric Christersson på Ramnäs bruk. Redan år 1713 påbörjades dock näst stora omdaning då ett torn började uppföras över vapenhuset från 1683. Tornbygget pågick i många år och på 1740-talet försågs det även med klockvåning, lanternin och den karaktäristiska lökformiga kupolen. Arbetet stod under ledning av den specialiserade byggmästaren Anders Boman från Köping.

Vid en om- och tillbyggnad 1791-92 fick kyrkan sitt befintliga omfång. Dåvarande sakristian mot norr revs och norra sidoskeppet tillbyggdes, symmetriskt med det södra. Kyrkans östparti förlängdes för att rymma ett nytt kor, därtill vidbyggt med flankerande sidopartier med rundade ytterväggar.

Flera ombyggnadsfaser och renoveringar har utförts under årens lopp. En renovering som utfördes år 1975 omfattade såväl exteriörer som interiörer. Kyrkans bänkinredning ommålades med en beige strålasering och fick förgyllda detaljer. På valvens putsade ytor klistrades väv. Mittskeppets valv målades ljusblått med mörkare blå band, sidoskeppens tak målades ljus rosa. Golven fernissades och nya friser lades runt de fyra pelarna. I koret lades en blå heltäckningsmatta trots att Riksantikvarieämbetet motsatt sig detta. Även altaruppsatsen fick en ny färgsättning. Renovering leddes av arkitekten Claes Laurent och präglade kyrkorummets utseende före en brand som utbröt 2006.

Branden 2006 uppkom under en pågående renovering av främst kyrkans el- och värmesystem. Med anledning av detta var en stor del av kyrkans inventarier bortplockade ur kyrkan.

Genomförande

De nya textilförvaringsmöblerna har tillverkats av Västerås möbelhantverk och är placerade i sakristian.

Skåpet för mässhakar har innermåtten 1350 x 1300 och innehåller 14 lådor för liggande textilier samt ställning för mattor över skåpet. Skåpet med små lådor har innermåtten 800 x 800 och innehåller 18 lådor för altarbrun, kalkkläden mm.

Stommar är tillverkade av massiv furu och furulamell bortsett från bakstycken som är tillverkade av björkplywood. Lådor är tillverkade av massiv furu och furulamell. För att träets emissioner skall vara så låga som möjligt har, såväl det trä som den plywood som använts i möblerna, lagrats under minst ett år. På så sätt har de ämnen som kan vara negativa för textiliernas bevarande i stor utsträckning hunnit försvinna. Invändigt är möblerna obehandlade och försedda med plywoodskivor som kommer kläs med linneväv. De är även förberedda för installation av klimatkontrollsystem. Utvändigt har förvaringsmöblerna målats och laserats med linoljebaserad färg. Det lägre skåpets översida är omålat och behandlat med hårdvaxolja. Lådorna är försedda med svensktillverkade handtag från Prinsfors metall AB. I utformning och färgsättning anpassades de nya skåpen till det stora textilförvaringsskåp som sedan tidigare fanns i sakristian.

Ramnäs kyrkas nya textilförvaring för liggande förvaring, samt förbättrade klimatförhållande, har utfört i enlighet med Länsstyrelsens beslut.



Figur 2. KM12063 Ramnäs ka_20120305_0002. Äldre skåp i standardutförande för liggande förvaring.



Figur 3. KM12063 Ramnäs ka_20120305_0003. Befintliga bemålade skåp, troligen från 1975, som nya skåp anpassats till avseende utformning.



Figur 4. KM12063 Ramnäs ka_20120305_0004. Befintligt bemålat skåp, troligen från 1975.



Figur 5. KM12063 Rannäs ka_20130516_0012. Ny textilförvaring bredvid gammal.



Figur 6. KM12063 Rannäs ka_20130516_0011. Ny textilförvaring med ställning för mattförvaring.



Figur 7. KM12063 Ramnäs ka_20130516_0017. Ny textilförvaring.



Figur 8. KM12063 Ramnäs ka_20130516_0019. Ny textilförvaring med ventilationshål i bakstycket.

Referenser

Litteratur

Sjökvist, H. 2008. Sanering efter branden i Ramnäs kyrka. Kulturmiljövård Mälardalen Rapport 2008:21.

Tekniskt administrativa uppgifter

Stiftelsen Kulturmiljövård projektnr:	12063
Länsstyrelsen dnr:	433-2870-12
Fastighetsbeteckning:	Ramnäs prästgård 2:1
Landskap:	Västmanland
Län:	Västmanlands län
Socken:	Ramnäs
Kommun:	Surahammars kommun
Ägare-beställare:	Ramnäs församling
Entreprenör:	Västerås möbelhantverk Lillhärad 725 93 Västerås
Antikvarisk medverkan:	Stiftelsen Kulturmiljövård Lisa Skanser Stora gatan 41 722 12 Västerås

